

LAZARUS

met eigenzinnige bewerking van Dostojevski's *Boze geesten*

Ze mogen wellicht al Fjodor zeggen tegen Dostojevski want LAZARUS herwerkte voor de vierde keer een boek van deze vermaarde Russische auteur tot een toneelstuk. Het theatercollectief wil aantonen dat deze literatuur "actueel is en helemaal niet zwaarwichtig of moeilijk."

TEKST: ANDRÉ GROSEMANS

"Veel moorden, maar ook veel humor"

Zou theatercollectief LAZARUS, het huisgezelschap van Theater Arsenaal in Mechelen, een genootschap van Dostojevski-fanaten zijn? "Je zou het beginnen denken, hé", lacht Günther Lesage, een van de acht acteurs. "Ja, we zijn liefhebbers van de 19de-eeuwse Russische literatuur en van het werk van Dostojevski in het bijzonder. We hebben al drie boeken van hem bewerkt voor theater: *Idioot*, *Karamazov* en *Misdaad en straf*."

Zijn vierde meesterwerk, *Boze geesten*, kon niet achterblijven. Dus hebben we besloten ook met die roman aan de slag te gaan. Eigenlijk zijn we wel trots, dat we zijn oeuvre in toneelstukken hebben omgezet. Dat is in Vlaanderen nooit eerder gebeurd."

Nihilisten

Boze geesten, waarvan je in boekhandels ook wel een Nederlandse vertaling met de titel *Duivels* kunt vinden, verscheen in 1872 en wordt beschouwd als het meest politieke boek van Dostojevski.

De acht acteurs die *Boze Geesten* vorm geven op het toneel: (v.l.n.r.) Anna De Graeve, Joris Van den Brande, Ryszard Turbiński, Liliith Pas, Günther Lesage, Koen De Graeve, Pieter Genard en Ineke Nijssen.

© DIEGO FRANSSENS

"Niet dat het een politiek pamflet is", zegt Günther Lesage. "Maar de andere romans van hem zijn toch veeleer psychologisch. Hier gaat het onder meer over hoe ver je kan gaan om je eigen ideologie door te duwen."

Keerde Dostojevski zich halfweg de 19de eeuw tegen de vernieuwers? "Voor een deel wel", zegt Lesage. "Hij stelde ze in een negatief daglicht. Ze vormden een terroristische beweging. Het waren nihilisten, die alles kapot wilden maken, die nergens waarde aan hechten en geen eerbied hadden voor instituten, moraal of godsdienst. Zo ondermijnden ze volgens hem de grond van de samenleving. Dat is hoe hij het zag en wat hij met dit boek probeerde duidelijk te maken. Het is niet omdat je terreur zaait en alles wilt vernielen, dat je daarom ook een goed plan hebt om de maatschappij beter te maken."

Verbeelding

Het boek bevat nogal wat gruwelijke verbeeldingen. Er wordt wat afgemoord. Op het moment dat we met Günther Lesage praten, kan hij nog niet zeggen hoe dat bruto geweld vorm krijgt in de voorstelling. "Onze gebruikelijke werkwijze is lang aan tafel zitten en de tekst bewerken. Een boek van ongeveer negenhonderd bladzijden mag geen voorstelling van zeven uur worden. Dat is het grootste werk: de tekst compacter maken en naar het podium verplaatsen. Zonder het hart en de ziel van de roman te verliezen. Over hoe we de moorden en zelfmoorden gaan verbeelden, zijn we nog aan het fantaseren. Daarbij letten we erop om niet te vervallen in een soort realisme. Theater is bij uitstek een medium, waar je een beroep kunt doen op de verbeelding van het publiek. We zijn met acht

spelers en iedereen heeft evenveel inspraak tijdens het maakproces. We zullen zien hoe de opelsom van al onze individuele fantasieën vorm zal krijgen op het podium."

Literatuur

Veel mensen vinden Dostojevski zwaarwichtig. "Niets is minder waar", antwoordt Günther Lesage. "Er zit wel degelijk humor in zijn werk. Ook in dit boek. Mocht er al eens te weinig humor in voorkomen, dan vertrouwen we erop dat we die met onze groep er toch kunnen in stoppen. We werken tenslotte al bijna twintig jaar samen. Wij vinden het heel belangrijk om zwaarwichtige thema's, die in *Boze geesten* zeker aanwezig zijn, een beetje te counteren met lichtheid. Uit ervaring met onze vorige stukken weten we dat toeschouwers die nooit een boek van Dostojevski hebben gelezen, verwonderd zijn dat deze Rus, met zijn 19de-eeuwse thema's en ontwikkelingen, nog altijd zo actueel is. Mensen hebben vaak schrik om de levige boeken van bekende Russische schrijvers te lezen. Ze denken dat die te moeilijk zijn. Wij hopen met onze voorstelling aan te tonen, dat dat helemaal niet zo hoeft te zijn. Wij laten mensen kennismaken met prachtige literatuur en proberen een soort medium tussen de schrijver en het publiek te zijn."

- Wat *Boze geesten*, LAZARUS
- Wanneer van 13 maart tot 12 juni
- Waar diverse locaties
- Toegangspreis naargelang de locatie
- www.lazarusvzw.be,
- www.theaterarsenaal.be